

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет педагогічної освіти
Кафедра загальної педагогіки та педагогіки вищої школи

Затверджено

на засіданні кафедри загальної педагогіки
та педагогіки вищої школи
факультету педагогічної освіти
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол № 1 від 26 серпня 2022 р.)

Завідувач кафедри
проф. Квас О. В.

Силабус з навчальної дисципліни
«Основи педагогічної майстерності»,
що викладається в межах ОПП підготовки
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
для здобувачів зі спеціальності 014 «Середня освіта»

Назва дисципліни	Основи педагогічної майстерності
Адреса викладання дисципліни	м. Львів, вул. Кирила-Мефодія,8, хімічний факультет
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Факультет педагогічної освіти, кафедра загальної педагогіки та педагогіки вищої школи
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	01 Освіта/Педагогіка, 014 Середня освіта
Викладачі дисципліни	Ковальчук Лариса Онисимівна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи
Контактна інформація викладачів	ел. пошта: larysa.kovalchuk@lnu.edu.ua кафедра загальної педагогіки та педагогіки вищої школи, вул. Туган-Барановського, 7. Тел. (032) 239-47-65
Консультації з питань навчання по дисципліні відбуваються	Щопонеділка, 16.30–17.30 (хімічний факультет, вул. Кирила-Мефодія,8, авд. 4)
Сторінка курсу	https://pedagogy.lnu.edu.ua/course/osnovy-pedahohichnoi-maysternosti-014-serednia-osvita
Інформація про дисципліну	Курс «Основи педагогічної майстерності» призначено для студентів спеціальності 014 «Середня освіта», спеціалізації: 014.06 «Середня освіта (Хімія)», кваліфікації бакалавр освіти (Хімія), учитель хімії. Курс є обов'язковим компонентом ОП освітньо-професійної підготовки і передбачає оволодіння студентами цілісною системою фахових знань і професійних умінь організування освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти. Відтак, у курсі репрезентовано огляд як теоретико-методологічних основ педагогічної майстерності вчителя хімії, так і методичних, практичних і діагностичних засад оволодіння нею майбутнім учителем хімії
Коротка анотація дисципліни	Курс «Основи педагогічної майстерності» є нормативною дисципліною, яка викладається в п'ятому семестрі в обсязі 3 кредити (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS). Навчальним планом передбачено 32 години аудиторних занять (16 год. лекцій та 16 год. практичних) і 58 годин самостійної роботи. Програма навчальної дисципліни складається з 2 змістових модулів: 1) основи педагогічної діяльності і педагогічної культури вчителя хімії; 2) оволодіння основами педагогічної майстерності вчителя хімії та шляхи її підвищення. <i>У першому</i> розглядають теоретико-методологічні засади педагогічної діяльності, педагогічної культури, педагогічної майстерності, педагогічної техніки вчителя хімії. <i>У другому</i> вивчають теоретико-практичні аспекти педагогічного спілкування, невербальної комунікації, мовленнєвої культури, конфлікти у педагогічних ситуаціях, їх вирішення, педагогічний такт і етику поведінки, підвищення педагогічної майстерності вчителя хімії.
Мета та цілі дисципліни	Мета курсу: засвоєння студентами теоретичних і практичних основ курсу, формування педагогічної культури студентів, складником якої є педагогічна майстерність учителя хімії, ознайомлення з особливостями педагогічної діяльності вчителя хімії та професійна підготовка до її здійснення у закладах загальної середньої освіти, взаємодії з людьми у різноманітних установах, що має характер управлінської, організаторської й освітньої діяльності фахівця.

**Література для
вивчення
дисципліни**

Основна (базова)

1. Бех І.Д. Психологічні джерела виховної майстерності: навч. посіб. Київ: Академвидав, 2009. 248 с.
2. Волкова Н.П. Педагогіка: Посібник. Київ, 2007. 618 с.
3. Ковальчук Л. Основи педагогічної майстерності. Львів: Видав. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2007. 608 с.
4. Педагогічна майстерність: Підручник. За ред. І.Зязюна. Київ, 2008. 376 с.
5. Підласий І.П. Продуктивний педагог. Настільна книга вчителя. Харків: Основа, 2010. 360 с. (Серія «Настільна книга»).

Додаткова (допоміжна)

6. Васянович Г.П. Педагогічна етика. Львів, 2005. 344 с.
7. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук; гол. ред. В.Г. Кремень. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
8. Ковальчук Л. Моделювання науково-педагогічних досліджень: навч. посіб. Львів: Видав. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 520 с.
9. Ковальчук О. Діагностування результатів навчання: Навч. посібник. Львів: Видав. центр ЛНУ імені І.Франка, 2004. 165 с.
10. Педагогічна майстерність: Підручник. За ред. І.Зязюна. Київ, 2004. 422 с.
11. Педагогічна майстерність. Хрестоматія: Навч. посіб. / За ред. І.А.Зязюна. Київ: Вища шк., 2010. 606 с.
12. Педагогічна майстерня вчителя хімії / Упоряд. К.М.Задорожний. Харків: Основа, 2009. Вип. 2. 174 с.
13. Підласий І.П. Практична педагогіка або три технології: Інтерактивний підручник. Київ: Слово, 2004. 616 с.
14. Семиченко В.А. Психологія педагогічної діяльності: Навч. посібник. Київ: Вища шк., 2004. 335 с.
15. Синиця І.О. Педагогічний такт і майстерність учителя. Київ: Рад. шк., 1981. 319 с.
16. Сисоєва С.О. Основи педагогічної творчості: Підручник. Київ: Міленіум, 2006. 346 с.
17. Українська педагогіка в персоналіях: У 2 кн. Кн. 1: Навч. посібник. За ред. О.В.Сухомлинської. Київ: Либідь, 2005. 624 с.
18. Українська педагогіка в персоналіях: У 2 кн. Кн. 2: Навч. посібник. За ред. О.В.Сухомлинської. Київ: Либідь, 2005. 552 с.
19. Цюра С.Б. Педагогіка особистого досвіду: Практика для самостійної роботи. Львів, 2006. 185 с.
20. Ягупов В.В. Педагогіка: Посібник. Київ, 2002. 560 с.

Інтернет-джерела

21. Закон України «Про освіту». URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 28.01.2019).
22. Закон України «Про повну загальну середню освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20>. (дата звернення: 25.05.2020).
23. Кіліченко О.І. Основи педагогічної майстерності: модульно-рейтинговий підхід. Навч. посіб. Івано-Франківськ, 2012. 206 с. URL: <http://prima.lnu.edu.ua/Pedagogika/library/kilichenko.pdf>. (дата звернення: 25.05.2020).
24. Отич О.М. Основи педагогічної майстерності викладача професійної школи: підручник. Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014. 208 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/26548/1/2652_OTICH_KIEB-2.pdf. (дата звернення: 20.09.2020).
25. Холковська І.Л., Волошина О.В., Губіна С.І. Основи педагогічної майстерності: практикум. Вінниця: «Твори», 2019. 240 с. URL: <http://psychology.univer.kharkov.ua/dist2020/materialy/Shvedova/Prakt.pdf>. (дата звернення: 20.09.2020).

Інші інформаційні ресурси:

26. *Біологія і хімія в сучасній школі*: Науково-методичний журнал.
27. *Вища освіта України*.
28. *Вища школа*.
29. *Вісник Львівського університету*. Серія педагогічна.
30. *Хімія*: Науково-методичний журнал.

Освітні сайти <http://mon.gov.ua>, <http://mon.gov.ua>.

Зауваги. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Окрім рекомендованих, студенти можуть використовувати також й інші літературні джерела, у яких висвітлені певні навчальні питання.

<p>Обсяг курсу</p>	<p>Денна форма навчання: 32 годин аудиторних (з них: 16 годин лекцій; 16 годин практичних занять); 58 годин самостійної роботи</p>
<p>Очікувані результати навчання</p>	<p>У процесі вивчення студентами навчальної дисципліни «Основи педагогічної майстерності», опанування ними теоретичними, методологічними, методичними, практичними і діагностичними засадами курсу формуються:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ <i>інтегральна компетентність</i>; ♦ <i>загальні компетентності (ЗК):</i> ЗК 1; ЗК 2; ЗК 3; ЗК 4; ЗК 5; ЗК 6; ЗК 7; ЗК 8; ЗК 10; ♦ <i>спеціальні (фахові, предметні) компетентності (ПК):</i> ПК 7; ПК 8; ПК 9; ПК 12; ПК 14; ПК 15. <p>У процесі вивчення студентами навчальної дисципліни досягаються такі програмні результати навчання: ПРЗ 8; ПРЗ 9; ПРЗ 10; ПРУ 1; ПРУ 8; ПРУ 9; ПРУ 11; ПРК 1; ПРУ 2; ПРА 1; ПРА 2.</p> <p>Знання:</p> <p>Розуміти сучасні філософські засади педагогічної діяльності вчителя хімії, її особливості й різновиди, сутнісні характеристики майбутньої професії, базові ціннісні орієнтації педагога.</p> <p>Аналізувати сутність і структуру педагогічної культури та професійної майстерності, особливості педагогічного спілкування вчителя хімії з позицій системного, особистісного, аксіологічного, діяльнісного, культурологічного та інших методологічних підходів.</p> <p>Діяти на основі ґрунтовних знань про: складові невербальної комунікації педагога; культуру, техніку й риторичні аспекти педагогічного мовлення; типи, структуру, динаміку конфліктів, шляхи їхнього розв'язання у педагогічних ситуаціях.</p> <p>Застосовувати системне, критичне мислення для планування професійних дій під час здійснення освітнього процесу, виявляти здатність застосовувати набуті знання про педагогічний такт і етику діяльності викладача, особливості педагогічного впливу на особистість школяра.</p> <p>Виявляти здатність до активної самореалізації і професійного становлення на основі знань про шляхи підвищення педагогічної майстерності вчителя хімії.</p> <p>Уміння:</p> <p>Організовувати спілкування суб'єктів освітнього процесу, використовуючи рефлексію, перцепцію та сугестиву в процесі аналізу поведінки учнів, різноманітні засоби невербальної комунікації, культуру, техніку й риторичні аспекти педагогічного мовлення тощо.</p> <p>Планувати доцільні професійні дії під час здійснення освітнього процесу з урахуванням теми й типу уроку хімії, змісту навчального матеріалу, вікових та індивідуальних особливостей учнів тощо.</p> <p>Аналізувати різноманітні педагогічні ситуації й демонструвати доцільні словесні дії педагогічного впливу на сфери особистості учня, обирати ефективні шляхи розв'язання педагогічних конфліктів, використовуючи педагогічну тактику та стратегію, етичні норми.</p> <p>На підставі критичної оцінки педагогічних теорій, концепцій, діагностичних методик проводити науково-педагогічне дослідження з метою визначення рівня оволодіння педагогічною майстерністю та її підвищення, аналізувати та інтерпретувати результати дослідження.</p> <p>Комунікація:</p> <p>Встановлювати у процесі здійснення професійної діяльності</p>

	<p>ефективну комунікацію суб'єктів освітнього процесу; забезпечувати умови конструктивної педагогічної взаємодії в класі шляхом доцільного використання засобів невербальної й вербальної комунікації.</p> <p>Створювати сприятливий психологічний клімат у культурно-освітньому середовищі класу (школи) на засадах партнерства, формувати готовність учнів до активної навчальної діяльності та суб'єкт-суб'єктної взаємодії, розв'язання навчальних завдань, передбачених програмою.</p> <p>Автономія та відповідальність:</p> <p>Демонструвати професійну відповідальність за організацію освітнього процесу, реалізацію завдань хімічної освіти учнів, проведення уроків і виховних заходів з урахуванням сучасних вимог нової української школи, запитів учнів тощо.</p> <p>Організовувати професійну діяльність, поєднуючи різноманітні стратегії й тактики проведення навчально-виховних заходів, створення продуктів педагогічної діяльності як в автономному режимі, так і в рамках співпраці з іншими суб'єктами освітнього процесу, дотримуватись педагогічної культури, академічної доброчесності у процесі конструювання особистих і колективних рішень.</p>
Ключові слова	педагог, педагогічна діяльність, освітній процес, заклад освіти, здобувач середньої освіти, освітнє середовище, педагогічна культура, педагогічна майстерність, учитель хімії
Формат курсу	Очний
Теми	ДОДАТОК (схема курсу)
Підсумковий контроль, форма	Залік
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з дисциплін «Педагогіка», «Психологія», «Філософія», «Вища математика», «Неорганічна хімія», «Органічна хімія»
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Лекція, евристична бесіда, пояснення, інструктаж; інтерактивні методи (робота в малих групах, мозковий штурм, метод проєктів, метод "Прес", кейс-метод), імітаційно-рольова гра (наукова конференція, науковий семінар), мультимедійна презентація, ілюстрування, демонстрування, дискусія, розв'язування вправ і задач, самоспостереження, спостереження, методи контролю і самоконтролю, презентація наукових продуктів, виконання індивідуальних завдань.
Необхідне обладнання	Мультимедійний проектор, ноутбуки, фліпчарт, маркери, обчислювальні засоби.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Політика виставлення балів</p> <p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за таким співвідношенням:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ на <i>семінарсько-практичні заняття</i> припадає 40% семестрової оцінки; максимальна кількість балів — 40; <ul style="list-style-type: none"> <i>семінарські заняття</i> — 35 (7 занять по 5 балів), при цьому: <ul style="list-style-type: none"> 5 балів — студент виконав усі завдання згідно плану заняття; 4 бали — студент виконав 75% завдань; 3 бали — студент виконав 50% завдань; 2 бали — студент виконав не менше 30% завдань; 1 бал — студент виконав окремі елементи завдань; <i>практичні заняття</i> — 5 (1 заняття — 5 балів), при цьому: <ul style="list-style-type: none"> 5 балів — студент виконав усі завдання згідно плану заняття; 4 бали — студент виконав 75% завдань; 3 бали — студент виконав 50% завдань;

	<p>2 бали — студент виконав не менше 30% завдань; 1 бал — студент виконав окремі елементи завдань.</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ <i>контрольні заміри</i> (2 модульні контрольні роботи за тестовими завданнями трьох рівнів складності, у тому числі в системі Moodle): 20% семестрової оцінки; максимальна кількість балів — 20; ♦ <i>самостійна робота</i> і виконання <i>індивідуальних завдань</i> оцінюються в межах балів, винесених на семінарські і практичні заняття, модульний контроль, залік; ♦ <i>індивідуальна робота</i> (виконання індивідуального навчального проєкту «На шляху до оволодіння педагогічною майстерністю»): 40% семестрової оцінки; максимальна кількість балів — 40. <p>Критерії оцінювання завдань навчального проєкту (виконання психолого-педагогічного дослідження):</p> <p>31–40 балів — високий (творчий) рівень виконання завдань; 21–30 балів — достатній (реконструктивний) рівень; 11–20 балів — середній (репродуктивний) рівень; 1–10 балів — низький (виконано окремі елементи завдань).</p> <p>Критерії оцінювання завдань різного рівня складності:</p> <p>тестові завдання <i>першого</i> рівня складності — 0,5 бала за правильну відповідь; тестові завдання <i>другого</i> рівня складності — 1 бал; завдання <i>третього</i> рівня складності — 2 бали.</p> <p>Враховується: активність студента під час аудиторних занять; самостійність, оригінальність, творчий підхід і своєчасне виконання завдань; посиljena активна участь студента у наукових заходах кафедри (конференціях, олімпіадах тощо). Особлива увага звертається на відвідування занять студентом. Відпрацювання занять, пропущених з поважних причин, проводиться за розкладом консультацій.</p> <p>Академічна доброчесність. Дотримання академічної доброчесності під час вивчення курсу забезпечує:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ обговорення на першому лекційному занятті правил академічної доброчесності, що є виявом етичної культури студента; ♦ попередження про наслідки плагіату чи інших форм недоброчесності (їх виявлення в письмовій роботі студента є підставою для незарахування викладачем завдання, незалежно від масштабів плагіату чи обману); ♦ неможливість (заборона) користування мобільними пристроями під час виконання модульних контрольних робіт і самостійних практичних завдань під час аудиторних занять (за винятком часу, відведеного для виконання розрахункових завдань чи задач); ♦ обов'язкове посилання на використані літературні джерела під час написання творчих завдань (есе, тез доповідей, наукової статті та інших продуктів); ♦ виконання <i>навчального проєкту «На шляху до оволодіння педагогічною майстерністю»</i> передбачає самостійну, оригінальну науково-дослідну діяльність студента, вияв ним творчого підходу, культури професійного мислення, дослідницьких здібностей, наукової культури, етичної культури тощо; ♦ побудова графічних (діаграм, гістограм тощо) і табличних зображень, розроблення навчальних (науково-дослідних) моделей здійснюється виключно на основі власних досліджень студента. <p>Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p>
<p>Питання до модульного</p>	<p style="text-align: right;">Змістовий модуль 1</p> <p>1. Педагогічна діяльність (сутність, структура, компоненти).</p>

контролю і заліку

2. Функції педагога.
3. Педагогічні вміння вчителя хімії. Головні професійні якості.
4. Сучасні вимоги до вчителя хімії. Суспільна значущість професії.
5. Рольовий репертуар учителя.
6. Поняття про педагогічну культуру вчителя, її головні складові.
7. Головні ознаки педагогічної культури вчителя хімії.
8. Педагогічна спрямованість як важлива умова входження у професійну педагогічну діяльність.
9. Педагогічний досвід (професійна компетентність, психолого-педагогічна ерудиція).
10. Педагогічні здібності як головна ознака педагогічної культури хімії.
11. Поняття про педагогічну майстерність, її складові компоненти.
12. Гуманістична спрямованість учителя хімії.
13. Професійна компетентність учителя хімії
14. Головні критерії майстерності вчителя.
15. Рівні оволодіння професійною педагогічною майстерністю.
16. Роль педагогічної творчості та творчого мислення у становленні вчителя хімії, формуванні його педагогічної майстерності.
17. Культура професійного мислення вчителя хімії як складова його професійно-педагогічної культури.
18. Погляди на педагогічну майстерність у світовій педагогічній науці та практиці.
19. Педагогічна майстерність та авторитет учителя хімії.
20. Поняття про педагогічну техніку вчителя, її структура.
21. Культура зовнішнього вигляду.
22. Культура педагогічного спілкування.
23. Лексичне багатство вчителя хімії.
24. Здатність вчителя до саморегулювання. Прийоми саморегулювання.
25. Шляхи вольового впливу на емоційну сферу особистості педагога, учня.
26. Спільне і відмінне у театральному та педагогічному мистецтвах.
27. Цільова установка вчителя на викладання хімії.

Змістовий модуль 2

28. Педагогічне спілкування (сутність, функції, особливості, принципи, критерії).
29. Педагогічна взаємодія (сутність, механізми розгортання педагогічної взаємодії, види та рівні діяльності суб'єктів).
30. Рівні й стилі педагогічного спілкування.
31. Стилі педагогічного управління.
32. Бар'єри в процесі спілкування вчителя з учнями та шляхи їх подолання.
33. Моделі поведінки вчителя у процесі педагогічного спілкування.
34. Структура педагогічного спілкування.
35. Техніка спілкування, комунікативні уміння вчителя хімії.
36. Правила педагогічного спілкування вчителя хімії.
37. Поняття про засоби комунікації педагога.
38. Класифікація невербальних засобів комунікації педагога.
39. Міжособистісний простір у спілкуванні.
40. Пластична техніка (пантоміміка) особистості вчителя (емоційне забарвлення пластики, пози особистості).
41. Мімічна техніка (вираз обличчя, контакт очей).
42. Мова жестів.
43. Зовнішній вигляд педагога (стриманість, охайність, естетична виразність, доцільність одягу).

	<p>44. Поняття про мову, мовлення, головні складові мовної системи.</p> <p>45. Різновиди педагогічного мовлення.</p> <p>46. Функції мовлення педагога.</p> <p>47. Техніка мовлення педагога.</p> <p>48. Слухання (рівні, стилі, бар'єри, принципи).</p> <p>49. Дикція як чіткість вимови, шляхи її поліпшення. Професійні особливості голосу педагога.</p> <p>50. Словесні дії педагога.</p> <p>51. Культура професійного мовлення вчителя хімії.</p> <p>52. Шляхи поліпшення його мовленнєвої культури.</p> <p>53. Поняття про конфлікти у педагогічних ситуаціях, їхня типологія, причини.</p> <p>54. Анатомія, структура, сфера, динаміка педагогічних конфліктів.</p> <p>55. Способи поведінки педагога у конфліктних ситуаціях.</p> <p>56. Організація переговорів, медіації для розв'язання педагогічних конфліктів.</p> <p>57. Конфлікти у педагогічній взаємодії.</p> <p>58. Експертиза та передбачення педагогічних конфліктів.</p> <p>59. Шляхи розв'язання педагогічних конфліктів.</p> <p>60. Педагогічний такт учителя, його складові та умови вияву.</p> <p>61. Професійні якості вчителя хімії як вияв педагогічного такту.</p> <p>62. Головні принципи педагогічного такту.</p> <p>63. Поняття про педагогічну етику.</p> <p>64. Функції педагогічної етики.</p> <p>65. Категорії педагогічної етики.</p> <p>66. Педагогічна реакція на поведінку, вчинок учня.</p> <p>67. Методи, прийоми виховного впливу на поведінку учня, умови, технологія їхнього застосування.</p> <p>68. Особливості взаємодії педагога з батьками, дотримання педагогічного такту.</p> <p>69. Особливості взаємодії педагога з обдарованими учнями.</p> <p>70. Особливості взаємодії вчителя з важковиховуваними і педагогічно занедбаними дітьми.</p> <p>71. Особливості взаємодії педагога з дітьми, які мають особливі потреби.</p> <p>72. Педагогічний такт і толерантність учителя.</p> <p>73. Влада в педагогічній діяльності, авторитаризм, домінантність.</p> <p>74. Імідж учителя (сутність, класифікація, структура, характеристика компонентів).</p> <p>75. Я-концепція вчителя.</p> <p>76. Формування іміджу вчителя хімії як запорука його успіху в майбутній педагогічній діяльності.</p> <p>77. Компоненти, критерії та показники особистісно-професійного розвитку вчителя хімії.</p> <p>78. Підвищення кваліфікації вчителів та атестація педагогічних кадрів.</p> <p>79. Роль методичних об'єднань учителів у становленні молодого вчителя хімії</p> <p>80. Розв'язування педагогічних задач.</p> <p>81. Розв'язування проблемних педагогічних ситуацій.</p> <p>82. Виконання завдань психолого-педагогічного діагностування.</p>
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

ДОДАТОК

Схема курсу «Основи педагогічної майстерності»

Тиж. / дата / год.	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)* *лекція, самостійна, дискусія, групова робота)	Матеріали	Література.*** Ресурси в Інтернеті	Завдання, год	Термін виконання
1	Тема 1. Педагог як суб'єкт освітнього процесу. Вступ до вивчення курсу. Педагогічна діяльність (сутність, структура, характеристика компонентів педагогічної діяльності). Функції педагога. Головні професійні якості педагога. Педагогічні вміння вчителя. Суспільна значущість професії педагога. Сучасні вимоги до вчителя хімії. Рольовий репертуар учителя.	Лекція, 2 год.	Мультимедійна презентація; роздаткові навчально-методичні матеріали	1–5 (основна) 7, 8, 10–12, 14, 20, 23–26, 29 (додаткова)		
2	Тема 1. Педагог як суб'єкт освітнього процесу (круглий стіл).	Семінарське заняття 1, 2 год.	Презентація; ПК; інструкції; роздаткові методичні матеріали	1–5 (основна) 7, 8, 10–12, 14, 20, 23–26, 29 (додаткова)	Виконання практичних завдань до теми. Підготовка матеріалів для проведення круглого столу. Індивідуальні завдання 1-5 (6 год)	2 тиждень
3	Тема 2. Педагогічна культура та педагогічна майстерність учителя хімії. Поняття про педагогічну культуру вчителя, її головні складові. Педагогічна спрямованість як важлива умова входження у професійну педагогічну діяльність. Педагогічний досвід (професійна компетентність, психолого-педагогічна ерудиція) і педагогічні здібності як головні ознаки педагогічної культури вчителя. Педагогічна майстерність (сутність, складові компоненти). Головні критерії майстерності педагога. Рівні оволодіння педагогічною майстерністю. Роль педагогічної творчості та творчого мислення вчителя в підвищенні ефективності освітнього процесу. Культура професійного мислення. Педагогічна культура, педагогічна майстерність та авторитет учителя хімії.	Лекція, 2 год	Мультимедійна презентація; роздаткові навчально-методичні матеріали	1–5 (основна) 7, 8, 10–12, 15, 16, 20, 22–26, 29, 30 (додаткова)		

4	Тема 2. Педагогічна культура та педагогічна майстерність учителя хімії (<i>науково-дослідна робота у мікрогрупах</i>)	Семінарське заняття 2, 2 год.	Презентація; інструкції; роздаткові навчально-методичні матеріали	1–5 (основна) 7, 8, 10–12, 15, 16, 20, 22–26, 29, 30 (додаткова)	Виконання практичних завдань до теми. Підготовка матеріалів для презентації. Індивідуальні завдання 6-10 (6 год)	4 тиждень
5	Тема 3. Педагогічна техніка як структурний компонент професійної майстерності вчителя хімії. Поняття про педагогічну техніку вчителя, її структура. Культура зовнішнього вигляду. Культура педагогічного спілкування. Лексичне багатство учителя хімії. Здатність педагога до саморегулювання. Використання прийомів саморегулювання. Шляхи вольового впливу на емоційну сферу особистості педагога, учня. Цільові установки вчителя хімії.	Лекція, 2 год	Мультимедійна презентація; роздаткові навчально-методичні матеріали	1–5 (основна) 7, 8, 10–12, 17, 18, 20, 23–26, 29, 30 (додаткова)		
6	Тема 3. Педагогічна техніка — основа педагогічної майстерності вчителя хімії (<i>вправлення</i>)	Практичне заняття 1, 2 год.	Презентація; інструкції; роздаткові методичні матеріали	1–5 (основна) 7, 8, 10–12, 17, 18, 20, 23–26, 29, 30 (додаткова)	Виконання практичних завдань до теми. Підготовка матеріалів для презентації науково-дослідної роботи. Індивідуальні завдання 10-15 (6 год)	6 тиждень
7	Тема 4. Педагогічне спілкування як взаємодія. Педагогічне спілкування. Педагогічна взаємодія. Рівні й стилі педагогічного спілкування. Стилі педагогічного управління. Бар'єри в процесі спілкування вчителя з учнями та моделі його поведінки. Структура педагогічного спілкування. Техніка спілкування, комунікативні вміння педагога, правила педагогічного спілкування вчителя.	Лекція, 2 год	Мультимедійна презентація; роздаткові навчально-методичні матеріали	1–5 (основна) 7, 8, 10–12, 19, 20, 23–26, 29 (додаткова)	Модульний контроль 1 (виконання тестових завдань трьох рівнів складності)	7 тиждень
8	Тема 4. Моделювання педагогічного спілкування як взаємодії (<i>тренінг</i>)	Семінарське заняття 3, 2 год	Презентація; інструкції; роздаткові методичні матеріали	1–5 (основна) 7, 8, 10–12, 19, 20, 23–26, 29 (додаткова)	Виконання практичних завдань до теми. Підготовка матеріалів для проведення тренінгу. Індивідуальні завдання 16-20 (8 год)	8 тиждень
9	Тема 5. Невербальна комунікація педагога. Поняття про засоби комунікації педагога. Класифікація невербальних засобів комунікації педагога. Міжособистісний простір у спілкуванні. Пластична техніка (пантоміміка) особистості вчителя (емоційне забарвлення пластики, пози особистості). Мова жестів. Мімічна техніка. Зовнішній вигляд педагога.	Лекція, 2 год	Мультимедійна презентація; ПК; роздаткові навчально-методичні матеріали	1–5 (основна) 7, 8, 10–12, 14, 23–26, 29 (додаткова)		

10	Тема 5. Невербальна комунікація вчителя хімії (вправлення)	Семинарське заняття 4, 2 год	Презентація; інструкції; роздаткові методичні матеріали	1–5 (основна) 7, 8, 10–12, 14, 23–26, 29 (додаткова)	Виконання практичних завдань до теми. Підготовка матеріалів для презентації. Індивідуальні завдання 21-25 (8 год)	10 тиждень
11	Тема 6. Вербальна комунікація педагога. Поняття про мову, мовлення, головні складові мовної системи. Різновиди педагогічного мовлення. Функції мовлення педагога. Техніка мовлення педагога. Дикція як чіткість вимови, шляхи її поліпшення. Професійні особливості голосу педагога. Слухання (рівні, стилі, бар'єри, принципи). Словесні дії педагога. Культура професійного мовлення вчителя хімії. Шляхи поліпшення його мовленнєвої культури.	Лекція, 2 год	Мультимедійна презентація; ПК; роздаткові навчально-методичні матеріали	1–5 (основна) 7, 8, 10–12, 14, 23–26, 29 (додаткова)		
12	Тема 6. Вербальна комунікація вчителя хімії (мікрвикладання)	Семинарське заняття 5, 2 год.	Презентація; ПК; інструкції; роздаткові методичні матеріали	1–5 (основна) 7, 8, 10–12, 14, 23–26, 29 (додаткова)	Виконання практичних завдань до теми. Підготовка і представлення мікрвикладання (тема за вибором студента). Індивідуальні завдання 26-30 (8 год)	12 тиждень
13	Тема 7. Конфлікти у педагогічних ситуаціях, шляхи їхнього вирішення. Поняття про конфлікти, їхня типологія, причини. Анатомія, структура, сфера, динаміка педагогічного конфлікту. Конфлікти у педагогічній взаємодії. Способи поведінки педагога у конфліктних ситуаціях. Експертиза і передбачення педагогічних конфліктів. Шляхи розв'язання педагогічних конфліктів. Організація переговорів, медіації для розв'язання педагогічних конфліктів.	Лекція, 2 год	Мультимедійна презентація; ПК; роздаткові навчально-методичні матеріали	1–5 (основна) 7, 8, 10–12, 14, 23–26, 29 (додаткова)		
14	Тема 7. Шляхи вирішення конфліктів у педагогічних ситуаціях (тренінг)	Семинарське заняття 6 2 год.	Презентація; ПК; інструкції; роздаткові методичні матеріали	1–5 (основна) 7, 8, 10–12, 17, 18, 20, 23–26, 29, 30 (додаткова)	Виконання практичних завдань до теми. Підготовка матеріалів для проведення тренінгу. Індивідуальні завдання 31-35 (8 год)	14 тиждень
15	Тема 8. Педагогічний такт і педагогічна етика вчителя хімії. Педагогічний такт учителя, його складові та умови вияву. Педагогічний такт і толерантність учителя. Поняття про педагогічну етику, її складові. Педагогічна	Лекція, 2 год	Мультимедійна презентація; ПК; роздаткові навчально-методичні матеріали	1–5 (основна) 6–8, 10–12, 14, 15, 17, 18, 23–26, 29 (додаткова)		

	реакція на поведінку, вчинок учня. Методи, прийоми виховного впливу на поведінку учня, умови, технологія їхнього застосування. Особливості взаємодії педагога з батьками, дотримання педагогічного такту. Особливості взаємодії педагога з обдарованими учнями. Взаємодія педагога з учнями, які мають особливі потреби. Особливості взаємодії педагога з проблемними учнями					
16	Тема 9. Шляхи підвищення педагогічної майстерності вчителя хімії. Формування іміджу вчителя як запорука його успіху в майбутній педагогічній діяльності. Інноваційна спрямованість педагогічної діяльності. Використання передового педагогічного досвіду та впровадження досягнень педагогічної науки. Підвищення кваліфікації вчителів та атестація педагогічних кадрів. Роль методичних об'єднань учителів у становленні молодого вчителя хімії.	Самостійне опрацювання теми			Підготовка матеріалів для навчального проєкту (4 год)	16 тиждень
17	Тема 8. Педагогічний такт і етика у професійній діяльності вчителя хімії	Семінарське заняття 7, 2 год.	Презентація; ВК; інструкції; роздаткові навчально-методичні матеріали	1–5 (основна) 6–8, 10–12, 14, 15, 17, 18, 23–26, 29 (додаткова)	Модульний контроль 2 (виконання тестових завдань трьох рівнів складності) (6 год)	16 тиждень

